

8. Olvasd el figyelmesen Radnóti Miklós versét, majd oldd meg a rá vonatkozó feladatokat!

a	
b	
c	
d	

Alszik a szív és alszik a szívben az aggodalom,
 alszik a pókháló közelében a légy a falon;
 csönd van a házban, az éber egér se kapargál,
 alszik a kert, a faág, a fatörzsben a harkály,
 kasban a méh, rózsában a rózsabogár,
 alszik a pergő búzaszemekben a nyár,
 alszik a holdban a láng, hideg érem az égen;
 fölkel az ősz és lopni lopakszik az éjben.

- a) Az alábbi kifejezések közül melyik **kettő** illik leginkább a versre? Húzd alá ezeket!
 hajnalodik / éjszaka / vihar előtt / napfogyatkozás / nyárutó
- b) Melyik az a költői eszköz, amelyik **nem jellemző** a versre? Húzd alá a megfelelőt!
 halmozás (felsorolás), megszemélyesítés, ismétlés, hasonlat
- c) Jelöld meg aláhúzással az alábbi állítások közül az **egyetlen hamisat**!
 A vers hexameteremből áll, a sorok végén páros rímekkel.
 A „hideg érem” kifejezés a versben a hold metaforája.
 A versben kevés a mozgást jelentő ige, s ez a művet inkább leíró jellegűvé teszi.
- d) A versben egyszerre van jelen a nyugalom és a nyugtalanság. Indokold ezt az állítást egy-két mondatban a saját szavaiddal!

.....

.....

.....

9. Olvasd el figyelmesen az alábbi szövegeket, majd oldd meg a feladatokat!

Luca-napi népszokások

(1) Szent Luca a legenda szerint keresztény hitéért halt vértanúhalált, neve a latin „lux”, azaz fény szóból származik. Ünnepe napja a Gergely-naptár bevezetése előtt az esztendő legrövidebb napja, egyúttal a téli napforduló kezdete volt. Ezért december 13-a tele van olyan tilalmakkal, jóslásokkal, amelyek befolyással vannak a következő esztendőre.

(2) A magyar néphit szerint Luca alakja kettős, egyrészt kapcsolatos a legendabeli Szent Lucával, másrészt egy boszorkányszerű, rontó nőalakkal. Ez utóbbi kísértetszerű jelenség, aki emberek, állatok kárát okozhatja. Ezért Luca napját az egész magyar nyelvterületen gonoszjáró napnak tartották, így különösen a boszorkányok rontása ellen kellett védekezni.

(3) Kevés olyan jeles nap van, amelyhez annyi szokás, hiedelem, jóslás, tiltás kapcsolódna, mint december 13-ához. Ez a nap éppúgy alkalmas volt termékenység varázslására, mint házasság- és időjóslásra vagy bizonyos női munkák tiltására, ez utóbbi azt jelentette, hogy Luca napján régen tilos volt fonni, sütni, mosni.

(4) A Luca-naptár szerint a következő esztendő januárjában olyan idő lesz, mint Luca napján, februárban olyan, mint Luca másnapján, és így tovább egészen karácsonyig, ami a következő decemberi időjárásra utal. Az időjárásra a székelyek hagyományból jósltak. A vöröshagymából lefejtettek 12 réteget, ez az év egy-egy hónapjának felelt meg. Mindegyikbe egy kevés sót szórtak, s amelyikben elolvadt, az a hónap esősnek ígérkezett, a többi száraznak. Luca-napkor vetik a Luca-búzát, amely ha karácsonyra kizöldül, jó termés várható.

(5) Ehhez a naphoz kötődik a legismertebb hagyomány, a Luca-szék készítése. Ekkor kezdték el faragni, de minden nap csak egyetlen műveletet volt szabad rajta elvégezni, és karácsony szentestéjére kellett elkészülnie. Azon az éjszakán a misére magukkal vitték, hiszen ha ráálltak, megláthatták a boszorkányokat.

(6) Luca napjának hajnalán volt szokásban a lucázás vagy kotyolás, ilyenkor a gyerekek körbejárták a házakat, és szalmán térdepelve mondókákkal bő termést ígértek kisebb ajándékokért cserébe.

a	
b	
c	
d	
e	
f	
g	
h	

Szabó T. Anna: Lucázás

Luca napján nincsen munka,
dolgoztatok eleget!
Ne mossatok, ne fonjatok,
ne süssetek kenyeret!

Az év legsötétebb napján
egy kis tavasz kell nekünk:
Karácsonyra kizöldülő
Luca-búzáat keltetünk!

Luca napján kilenc fából
Luca-széket kezdjete,
bikaszarvú boszorkányok,
mostantól reszkessenek!

Hidegen és sötétségen
győz a gyertya, győz a fény –
nincsen ördög, sem boszorkány
az angyalok ünnepén!

(A feladathoz igazított szöveg, forrásai: <http://szabotanna.com/versek/gyerekversek>;
<http://tudasbazis.sulinet.hu/hu/muveszetek/muveszettortenet/neprajz>;
wikipedia.org/wiki/Luca-napi_szokasok)

a) Írj le két olyan információt a Luca-nappal kapcsolatban, amelyik a versben és a prózai szövegben is szerepel!

1. információ:

2. információ:

b) A két szövegből kiderülnek a Luca-szék készítésének a szabályai. Írj le ezekből hármat!

.....
.....
.....

c) A 4. bekezdés alapján melyik hónap időjárása jósolható meg december 15-e időjárásából?

.....

d) Milyen ellentét van a Luca név jelentése és Luca napja között? Fogalmazd meg **egy mondatban!**

.....
.....

e) Ezt az ellentétet **a versben** milyen szópárok (fogalompárok) fogalmazzák meg? Írj ki egy példát!

.....

f) A magyar néphit szerint milyen kettősséget hordoz Luca alakja?

.....

.....

g) A Luca-naphoz köthető állítások közül írd a megfelelő példa betűjelét az alábbi fogalmakhoz!

hiedelem:

jóslás:

tiltás:

A beírandó példák:

A) ezen a napon az asszonyok nem sütöttek kenyeret

B) a Luca-székről meglátni a boszorkányt

C) Luca-búza ültetése

h) Igaz vagy hamis? Karikázd be a megfelelőt!

A) Ha valaki december 13-án ráállt a Luca-székre, megláthatta a boszorkányokat.

IGAZ – HAMIS

B) Luca napja a Gergely-naptár szerint az év legrövidebb napja.

IGAZ – HAMIS

C) A gyerekek kisebb ajándékokat osztogatva járták körbe a házakat.

IGAZ – HAMIS

10. Egyesek szerint felnőttnek lenni sokkal jobb, mint gyereeknek, mások ezt éppen fordítva gondolják. **10–12 mondatos** fogalmazásodban írd legalább 2-2 érvet mindkét állítás mellett, és fejtsd ki, hogy számodra melyik álláspont az elfogadhatóbb!
- Figyelem! A 4 mondatnál rövidebb fogalmazás nem értékelhető! Ha a fogalmazás nem éri el a 10 mondatot, az jelentős pontlevonással jár.**

a	
b	
c	
d	
e	